

A

1

2

1

7

|

12

III 123

1503
III 52

Régi nyomtatványok, Püspöki könyvtár, Kassa:
/309.ig.j./

SACRA TRIAS
THEOLOGICA

FIDES, SPES,
CHARITAS.

EX AMOENISSIMO
SCOTICÆ CULTURÆ VIRIDARIO DE-
sumpta, Gentilitio Magnæ

LIPPAYANÆ
FAMILIÆ COLOSSO

inserta.

Q V A M

Tempore Celeberrimi Almie Provinciae S.
Mariae in Hungaria Capituli, Ordinis Fratrum Mino-
rum Strictioris Observantiae Reformatorum, discuti-
dam publice proponenti in Conventu *Podmieni* Anno
M. DC. LI. Mense *Julii* die 12

P. Fr. Ladislaus Peharnik, Cand. Phil: Lector, P. Fr. David
Obdrzalik, & P. Fr. Remigitus Ramochahazy, in Generali
Studio Tyrnaviensi SS. Theol: Auditores.

PRÆSIDE

M. V. P. Fr. IOANNE BECHIO, EIUSDEM
ibidem Lectore ordinario.

S. August. Serm. 22. de verb. Apost.

Domus DEI credendo fundatur, sperando erigitur, di-
ligendo probatur.

31

wa
un
ria

120

111 723
Dei te hodie in civitatem munitam, & in colli-
nam ferream, & in murum æreum super terram:

Jerem: cap. 1.

rrInClpls hIC VIVVnt, VIVentqVe Insignla
stlrpls,
InsCla post CIneres ILLa neCesqVe Morl.

111 52
ILLVSTRIS-
SIMO ET
REVERENDISSIMO
PRINCIPI,

^{AC}
DOMINO, DOMINO

GEORGIO
LIPPAY,

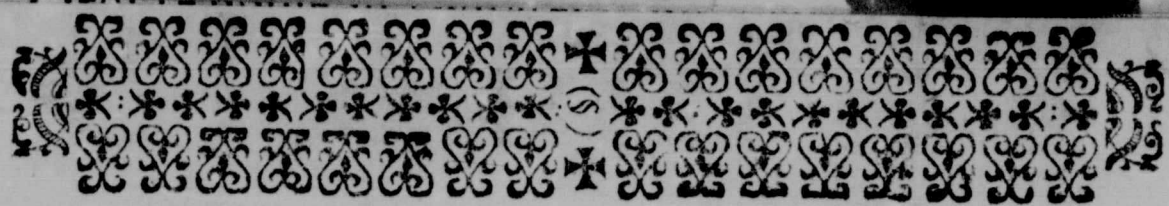
ARCHIEPISCOPO
STRIGONIENSI,

LOCIQUE EIUSDEM COMITI
Perpetuo, Primate Hungariæ

LEGATO NATO,
SUMMO ET SECRETARIO
Cancellario, ac Sacræ Cæsareæ Regiæq;
Majestatis Intimo

CONSILIARIO, &c.

Régi NYOM...
/309.ig.j./

C O L O S S V M erigimus, Triadem
nimirum Virtutum Theologicarum, Princeps
Illustrissime, Colossus inquam merito nuncu-
pandum, qui non solum universi terrarum orbis
cacumina, verum etiam Divi illius Patriarchae scalam facile
superat. Tangebatur illa solum cacumine caelos, haec vero su-
per omnes caelorum cardines sublimata, ad beatarum ac pu-
rissimarum mentium usque domicilium erecto vertice, ceteros
caelorum orbis infra se sitos contemplatur. Sternit funda-
mentum Fides, in altum Spes structuram sublevat, ac tandem
operi coronidem perficiendo imponit Charitas. Magnificum
tria haec constituunt aedificium, hominem scilicet aeternae felici-
tatis reddunt capacem, quem vertex hujus structurae Cha-
ritas in altissimo caelorum pægmate constituit, utque adeo in
altum erectus jungatur Altissimo, efficit. Colossus igitur
est quem erigimus; quod autem jaci debeat, Tuus Gentilitius
Illustrissime Princeps, monstrat metam colossus; atque si
aequale gaudeat aequali, Tuo profecto hic noster hodie debe-
bit copulari colosso. Verum enimvero parce temeritati no-
strae, parce Princeps Illustrissime, quod hunc, quem erigi-
mus, nostrum compellaverimus colossus, qui pridem Tuus, tot
ac tantis argumentis, luce meridianâ clarius, comprobatur.
Spectatis enim tot Illustrissimarum virtutum Tuarum incre-
mentis, non solum hujus Sacrae Virtutum Theologica-
rum

1503
III 52

um Triadis domicilium in Te conspiciere, verum adeo præcla-
rum spectare licet, ut undequaque ejus firmissimus colossus, &
judicaris & comperiaris. Etenim quis fatuus ore scelesto
Te Princeps Illustrissime colossus esse negabit, Quem in-
clytum Pannoniae Regnum suam agnoscit columnam? Colum-
nam Fide, Spe, & Charitate erectam, adeoque stabilitam,
ut nullis novercae fortunae contrariis eventibus turbari valeat,
quin in sublime Illustrissimum tollat verticem. Patrie, Cae-
sari, & Deo semper fuisti fidelis. Sperasti quod affecutus
es, & bene sperasti, sperare enim quod haberi potest, superis
quoque placitum esse comprobatur. Charitatis vero Tuae mo-
ri nesciam saeculorum posteritas celebrabit memoriam, dum
Cleri Hungarici Collegij Universalis fecundissima Proles, sin-
gulare Patrie æmolum, hujus charitatis Symbola æ-
ternum deprædicabit. Ardebat quondam face Divini amoris
succensum, Magni illius Ecclesiae Antistitis ac columnae Au-
gustini cor, adeo, ut omni studio, omni operâ, ac denique con-
atu in hoc insudaret, ut aberrantes Christi oviducas, è crudeli-
bus tartarearum ferarum faucibus vindicaret, & sinui matris
Ecclesiae restitueret, ac obstinatos & perduelles hereticorum
impetus ac technas infringeret, unde malleus hereticorum est
merito nuncupatus. Ardent & Tua Princeps Illustrif-
sime divinae succensa igne Charitatis præcordia, ut tanquam
pari hujus Divi Antistitis æmulo, par quoque honoris titulus
Tibi merito debeat, malleus hereticorum, cujus ictus adeo
prosperè diriguntur, ut etiam in durissima hereticorum rupe,
vi ejus debilitatâ IESV Societatem radicasti; nec cessare in-
tendunt animi Tui conatus, priusquam Seraphicæ humili mi-
litiae

111 123

litie interris acatholicorum tentorium figant, Patriæ ac Ec-
clesiæ Catholicæ propugnaculum. Habes igitur Princeps Il-
lustrissime sublimem Virtutum Theologicarum sacra insig-
nitum Triade colossum, Tui honoris ac dignitatis sublimitas hunc
sibi peroptime vendicat. Et quandoquidem hîc, non omnia
simul, Tua hîc, annis longævis Arbiter univèrsi Deus, ita
secundet, ac felicitet Illustrissima conamina, ut hâc ærumnosa
solutâ carnis mole, Eum, in quo sunt omnia simul æternum
possideas. Ita vovent.

Illustrissimæ Celsitudinis Tuæ

Humiles in Christo clientes

Studentes Theologi Generalis Studij
Tyrnaviensis.

6

1503
III 52

F I D E S.

DE OBIECTO FIDEI.

I.
P Rincipale fidei objectum est ipse DEUS abso-
lutè sumptus, sive sub ratione Deitatis, non verò
Salvatoris, aut Glorificatoris: Generatim verò
acceptum, est omne id, quod DEUS nobis per se, vel per alios
revelavit, ac proinde multa pertinent ad habitum fidei, tan-
quam objecta materialia relata ad DEVM. Formale est
omninò prima, & infallibilis veracitas DEI, revelantis ea quæ
creduntur. Hinc spectatâ præcise naturâ, perinde est, sive re-
velatio Divina sit privata, sive publica, quamvis respectu to-
tius Ecclesiæ, & ut fides extrinsecè sit certior, defacto neces-
saria sit publica, quæ sit per Ecclesiam nobis credibilia propo-
nentem.

II.
N ON eodem omnes motivo extrinsecò inducun-
tur ad credendum, alium enim movet miraculorum
historia, aliam consensus doctorum virorum, alium
antiquitas Ecclesiæ, alium rationabilitas eorum, quæ docet, &
exercet Ecclesia Catholica, ac irrationabilitas eorum, quæ
docent, & exercent alia Sæctæ: Et sic processus ille, quò quæ-
ritur, quare quis acceptaverit fidem, non est necessariò resol-
vendus in idem objectum. Etsi id, in quod extrinsecè & dire-
ctivè resolvitur fides, sit auctoritas Ecclesiæ, hoc aut illud cre-
dendum proponentis, ratio tamen formalis & intrinseca, est
veracitas Divina in revelando, quâ stante falsum est DEVM
unquam mentitum fuisse, aut etiam per absolutam potentiam

111 123
mentis ponere, vel animum mendaciam imponere, minus præcipere ut mentiatur,

DE HABITU FIDEI.

III

Certum omninò est dari in nobis respectu credibilium habitum fidei infusæ supernaturalem, distinctum specie ab habitu fidei acquisitæ, & est qualitas quædam, distincta à speciebus intellectualibus, non ita simplex, ut augeri defacto non possit quoad gradus intensivos. Præter hanc autem homogeneam compositionem graduum, nullam aliam Physicam admittit, quæ fiat per quosdam partiales habitus, tanquam per partes Physicas. Præter hunc fidei habitum, nullo lumine indegemus nobis infuso, quod esset ad credendum necessarium. An vero duplex ad credendum requiratur habitus, controversum est, nos solum practicum requiri dicimus, & hoc respectu quorumcunque credibilium.

IV

Orthodoxâ fide tenendum est, fidem non amitti per quodvis peccatum mortale, sed per solam infidelitatem, tanquam per vitium sibi directè oppositum. Formata pariter & informis, est idem numero habitus: hæc est propriè & vera virtus Theologica, non minus quam antea, dùm erat formata. In justificatione hominis impij, quotiescunq; infunditur charitas, etiam simul infunditur fides, loquendo de impio infideli, qui antea caruit fide: Si autem sit sermo de impio fideli, ei non infunditur nova, sed præhabita informatur. Probabilius & verius est, aliquando infundi habitum fidei, antequam conferatur charitas, seu gratia justificans.

V

Augmentum fidei per additionem gradus ad gradum, fit per actus fidei; per accidens tamen etiam fieri

1503
111 52
neri potest per actus charitatis præsertim intensivos, nec & per actus proprios informes: diminui verò paulatim nequit, sed quando perditur, tota simul perditur. Datur præterea in nobis fides acquisita, nitens immediatè testimonio humano, estq; habitus intrinsecè, & ex natura sua naturalis, supernaturalis verò tantum extrinsecè, & quoad modum, in quantum scilicet ultimò resolvitur in objectum supernaturale. Amitti potest duplici modo, sicut & ceteri habitus naturales: Primò per omnimodam carentiam actuum propriorum, scilicet fidelitatis. Secundò per nimium exercitium actuum contrariorum scilicet infidelitatis.

DE ACTU FIDEI.

VI

Ad credendum aliquid fide divinâ est omninò necessarium prævium prudens iudicium intellectus, quò moraliter judicetur res fidei esse credibiles, & est secundum substantiam naturale, supernaturale verò secundum modum, spectatq; ad habitum prudentiæ, non verò fidei. Ex parte etiam voluntatis prærequiritur motio quædam seu imperium, quò intellectus ad assentiendum determinetur: Multa enim teste D. August: tract: 26. in Ioan: *homo potest facere non volens, credere autem non potest nisi volens.* Quid verò circa hoc Doctor noster Subtilis senserit, an scilicet in inchoantibus solùm, vel etiam in progredientibus prærequiratur, nos salvo aliorum Scotistarum iudicio, in utrisq; præquiri asserimus, non minus Tridentino Sess. 6. c. 6. quàm doctissimis quibusq; Theologis arridentibus: spectatis nihilominus, quæ ad actum credendi, ut oportet, sunt necessaria. Ad assensum igitur fidei imperandum datur in voluntate specialis habitus infusus, qui nec charitas est, nec obedientia aut religio, sed virtus quædam intellectum movens, & dici potest virtus credulitatis sive affectus credulitatis.

B

9

VII.

Régis nyoma
/309. is. j. /

III 123

III 1508
52

V I I.

Assensus fidei Christianæ, prout est dispositio ad justificationem est supernaturalis quoad substantiam, & in genere naturæ, non solum quoad modum & in genere moris. Supernaturalitas hæc ex duplici provenit capite, videlicet ex parte objecti supernaturalis, & ex parte principij elicitiuj, quod debet esse vel habitus infusus, vel aliud auxilium supernaturale. Hinc actus fidei ita bonus & honestus est, ut ex natura sua vitiosus esse nequeat, aut ab ulla mala voluntate imperari. Habitus ejus quoad perfectionem essentialem, perfectior est omnibus alijs habitibus intellectualibus acquisitis: Idem dic de actu, qui in cretitudine, modo scilicet tendendi certissimo, excedit omnem cognitionem naturalem. Obscurus est ex natura sua, ita ut obscuritas sit proprietas ejus intrinseca ab essentia dimanans.

V I I I.

Actus fidei divinæ nunquam generatur per discursum, qui fiat ex proprijs principijs rei aut effectibus, ac proinde non necessario exigit discursum saltem formalem, sed potest esse assensus simplex, nullò aliâ præviò, ex quo ille deducatur, tanquam ex sua causa vel præmissa. Non repugnat tamen actum veræ fidei, deduci per legitimam, consequentiam, ita tamen ut non innitatur præcisè formæ syllogisticæ sed divinæ, revelationi virtualiter contentæ in alterutra, vel utraq; præmissarum: Si autem innitatur præcisè formæ syllogisticæ, erit consequentia theologica. Fides nullo modo stare potest cum scientia, sive clara visione objecti.

DE NECESSITATE FIDEI.

I X.

Fidem divinam secundum præsentem Dei ordinationem pro omni statu viatori fuisse necessariam apud omnes verè Catholicos in confessio est, non ut unicam causam instificationis, ut impiè hallucinantur hæretici,

10 ci,

ci, sed ut humanæ salutis initium, fundamentum & radicem omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus consortium pervenire, ut nos docet, ipse increatus veritatis Spiritus per Triden: Sess: 6. cap. 8. Si enim salus nostra soli fidei & nequaquam operibus nostris nomine mercedis debetur, cur ergo eisdem operibus toties in sacra Christi doctrina promittitur merces? & quidem merces in cœlis? falsum igitur est, quod docet Melancton in confessione Augustana & Apologiæ cap 20. adscribi quidem operibus nostris præmium in scripturis, sed tantum temporale, in hac vita vel futura, non autem ipsam vitam & salutem æternam: Falsum etiam illud, quod Luthericollæ Saxonici, in colloquio Altenburgensi concludunt, adeò non esse necessaria bona opera, ut etiam ad salutem incommodent, sintque perniciofa: Quid enim te coram Iudice defendet? An sola fides: Ergone non magis opera? quorum solum meminit Iudex, abigens eos à se in ignem æternum, qui malè operati sunt, quantamcunq; fidem habuerint.

X.

AD justificationem igitur necessaria est fides supernaturalis, tum ex parte objecti, ut feratur in objectum, quod solo naturæ lumine sine divina revelatione cognosci nequit, tum ex parte principij elicitivi, ut proficiatur ab auxilio DEI supernaturali. De explicitè credendis generaliter loquendo optima est illa S. Pauli regula, ad Hebræos XI. dicentis, *Accendentem ad Deum oportere credere quia est, & quia inquirentibus se remunerator est.* Loquendo de necessitate præcepti & de his, qui communiter Christianam doctrinam audiunt, opus est, ut expressè credant potiora fidei mysteria, ut Incarnationis, TRINITATIS, Eucharistiæ &c. Imò & alia quædam particularia, quæ ex ijs sequuntur, proportionaliter tamen, prout aliqui magis vel

B 2

minus

Régis nyoma
/309.15.1.1

111 123
minus docti sunt, aut prout ea magis vel minus intelligere possunt.

X I.

Post lapsum Adami semper fuit medium necessarium ad salutem credere venturum Mediatorem Christum, humanum genus à peccatis liberaturum, imò ante peccatum in statu naturæ integræ, Adam habuit fidem Incarnationis Christi, non quidem ut erat remedium peccati futuri, cujus ipse pro tunc non fuit conscius, sed prout Christus erat futurus caput Ecclesiæ. Ante adventum autem ejus non erat necessarium ad justificationem explicitè credere Christum futurum Deum & hominem, sicuti etiam ante promulgatum Evangelium, sufficiens fuit Fides in ipsum implicita, ut verum Deum & hominem, sive sub particulari ratione mysterij Incarnationis.

X I I.

Singuli homines ex necessitate præcepti tenentur scire eos articulos, qui in Symbolo Apostolico continentur, saltem quoad eorum Substantiam, & quatenus à rudioribus communiter concipi possunt, ac proinde loquendo de communi plebè, singuli tenentur explicitè credere, ea mysteria fidei, quæ pro captu addiscere possunt. Parochi verò, concionatores, & similes quibus incumbit alios in rebus fidei instruere, non solum tenentur suprà dicta explicitè credere, sed etiam ita scire, ut possint ea cæteris pro munere suo explicare. Episcopi etiam explicitè credere tenentur omnes articulos, non solum illos particulariter cognoscendo, & ordine quodam distinguendo, verum etiam omnes illorum difficultates percipiendo, ita scilicet, ut sciant illorum rationes explicare, fidelibus persuadere, & eosdem ab hæreticorum solitis calumnijs defendere.

12 XIII.

1503
111 52
X I I I.

Negativum præceptum non dissentendi articulis fidei, postquam sufficienter nobis propositi sunt, tanquam a Deo revelati, omni tempore, & respectu omnium articulorum fidei nos obligat, ita ut si minimum fidei Christianæ dogma pertinaciter quis in dubium revocet, etiamsi cætera omnia se credere dicat, infidelis & hæreticus sit: Ille enim non habet veram fidem, qui non paratus est credere omnia, quæ à Deo revelata, & ab Ecclesia credenda proposita sunt, sed qui negat aliquem articulum, etiamsi dicat se alios acceptare, non est paratus credere omnia, quæ à Deo revelata, & ab Ecclesia credenda proposita sunt, ac proinde non habet veram fidem. Secus est de præcepto affirmativo exercendi actum internum fidei, qui non omni tempore, sed in certis duntaxat casibus obligat.

DE EXTERNA CONFESSIONE FIDEI.

X I V.

Certâ fide tenendum est, nunquam etiam ob metum mortis licere exterius negare fidem, quantumvis interius integrè servetur: Unde non solum is peccat mortaliter, qui ob metum mortis aut fidem simpliciter, aut aliquem ejus articulum negat, sed etiam qui negat se esse Christianum aut Catholicum, vel etiam Papistam apud nostros hæreticos, qui per Papistas intelligunt Catholicos, seu Romanum Pontificem Supremum Ecclesiæ caput agnoscen-tes. Excipe casum, si gens aliqua bellum gereret cum Christianis, non causâ fidei, sed ob alias causas merè politicas & civiles: Vel si Princeps aliquis aut Respublica Catholica cum Summo Pontifice ob similes causas, tunc enim incidens in hostes sine periculo fidei negare potest se esse Papistam.

13 F 3

X V.

Régl. NYOM
/309. 15. j. /

III 123

III 1503
52

X V.

SI quis interrogetur à potestate publica de sua religione, tenetur confiteri se esse Christianum vel Catholicum, non autem si à privata persona, in cuius cura non esset hoc positum, sic enim posset dissimulare vel tacere, aut certis verbis eludere interrogantem; tempore verò persecutionis potest quis licitè fugere, ne teneatur confiteri fidem, dummodo non sit talis persona, ob cuius fugam scandalum & periculum subversionis imineret; Si enim gubernator navis in tranquillitate non debet deferere navim, multò minus in tempestate. Idola per simulationem adorare, aut incensum eis adolere, absolutè illicitum est.

X V I.

Sacramenta communicare cum hæreticis de se non est licitum, Eucharistiæ sumere semper illicitum, quod, regulariter loquendo, etiam intelligatur de Baptismo, nisi scilicet extrema necessitas aliud exoptulet, nam in tali casu, ubi nullus Catholicus adest, licitè suscipitur ab hæretico: Ubi tamen advertendum, suscipiendum potius esse à minimo Catholico, etiamsi fœmina sit, modò sit prudens, & sciat modum baptizandi, quam à doctissimo prædicante, nam cæteris paribus melius est Sacramenta communicari Catholicis per Catholicos, quàm per hæreticos, præsertim cum hæreticus prædicans, æqualis, imò minoris potestatis sit, quàm fidelis Vetula Catholica. In matrimonij Sacramento excusat consuetudo & moralis necessitas, quæ viget certis in locis, ubi Catholici cum hæreticis permixti manent.

X V I I.

Hæreticorum adire conciones per se non est signum professionis falsæ sectæ, ob varios enim fines id fieri potest, & multi etiam noti Catholici, eas adeunt sine ulla suspitione hæreseos, ac proinde ob justam probabilitèr

cautionem caviam id necesse non potest, quando abest omne periculum subversionis, aut scandali: Id nihilominus practicandum est solis viris solidis & doctis, & quibus ex causa aliqua subest rationabile fundamentum tales conciones audiendi, alioquin rudes exponunt se periculo perversionis: Præterea thesis intelligatur seclusis circumstantiis malis, si enim v. g. sit lex constituta, ut omnis ingrediens templum hæreticorum censeatur hæreticus, aut alia similis, ex qua sequatur manifesta, aut implicita abnegatio fidei, & grave scandalum in pusillis, tali casu non licet ingredi: Unde satis constat illos non benè facere, qui ex sola curiositate eas adeunt conciones.

DE VITIIS OPPOSITIS FIDEI.

X V I I I.

Quemadmodum actus virtutis fidei dicitur credulitas seu fidelitas, ita actus eidem oppositus, dicitur incredulitas seu infidelitas: Unde tres communiter assignantur species infidelitatis: Vel enim fides nec est recepta in se vel in figura, & sic est paganismus: Vel si sit recepta in figura, non tamen in ipsa re figurata, præsertim si figura adveniente ipsâ re sublata sit, & est Iudaismus: vel denique si fides sit suscepta in seipsa, & per errores destruat, & tunc est hæresis, quæ nihil aliud est, quam: *voluntarius error, contra aliquam fidei veritatem, cum pertinacia assertus* ab eo, qui fidem recepit. Probabilius est, istas tres infidelitatis species non distingui essentialiter in ratione malitiæ seu peccati, sed solùm accidentaliter, prout scilicet graviores circumstantiæ reperiuntur in una quàm in alia.

X I

His tribus subordinantur apostasia & blasphemia: apostasia est recessus totalis a fide, & omnibus ejus articulis. Blasphemia (quantum ad propositum) est maledictio, sive injuriosa invecitio in res fidei: Generaliter

Regi NYOM...
/309.E.J.1

ter autem loquendo, blasphemia est quaecunque maledictio, execratio, detrahens rebus sacris & divino honori, ac proinde gravissimum peccatum est, & multum auget malitiam peccati infidelitatis, adeo quod vix per invincibilem ignorantiam excusari possint haeretici vel Paganj blasphemantes, cum hoc sit contra jus naturae lumine cognitum.

X X.

AD determinandum autem, quanam ex dictis infidelitatis speciebus deterior sit, observare hic volumus ex S. Thoma 2. 2. q. 10. a. 6. infidelitatem posse dupliciter spectari: Primò, ex modo contradicendi fidei: Secundò, ex parte materiae seu articulorum, quos negat: haeresis igitur omnium pessima est ex primo capite, quia contradicit fidei susceptae: E contra verò ex secundo capite paganismus est pessimus, quia plurimos articulos fidei negat: absolute tamen haeresis omnium perniciosissima est, testante D. Chrysost. hom. 50. ad Popul. Antioch: Ubi loquens de ijs, qui dicunt se Christianos, & tamen negant futuram vitam, ait; *nunquam talem Christianum dicam, sed potius gentilibus pejorem*: Et ratio etiam est, quia haeretici, vel aliquando fuerunt Catholici, vel saltem communiter baptizati sunt, atque ita in militiam Christi, ut veri ejus milites inscripti, verum Christianae militiae signum, seu Sacramentum susceperunt, quare à fide deficientes longè peiores sunt alij, qui hoc nunquam susceperunt, cujus rei exemplum nunquam humanis sufficienter deplorandum lachrymis habemus in Lutero & Calvino haesiarchis, quibus (sicut & eorum aedulis) *melius erat non agnoscere viam justitiae, quam post agnitionem retrorsum reverti, ab eo quod illis traditum est. 2. Petr. 2.*

X X I.

PRinceps aut Magistratus Catholicus debet omnibus modis impedire libertatem religionis; si tamen id facere nequit sine graviore incommodo boni publici,

poterit eam tolerare tanquam minus malum ad evitandum majus, quod alioquin sequeretur: Nec est par ratio de Judæis, qui licite tollerantur; Primò, quia hi profunt bono publico, & nunquam turbant pacem Reipublicae, ut haeretici; Secundò, de illorum secta vix est timendum, ut ab aliquo Christiano suscipiatur, utpotè quae est in communi abominatione, nec ipsi ad hoc Catholicos sollicitant, aut inducunt, cum è contra haeretici haereses suas ita Evangelij melle liniant, ut facile quosvis obvios decipere possint, ac proinde ut pessima pestis vitandi sunt: Tertiò, Judaeorum fides figura est fidei Catholicae, & ideò quandam cum ea habet convenientiam, qualem scilicet figura cum figurato, at haeresis inventum humanum est, & toti Divinae legi contraria.

X X I I.

CUM haeticis non facile ineundi sunt contractus, conventiones, foedera, sive privatae sive publicae: Suadet hoc ipse D. Paulus, qui 2. ad Timoth. 3. insignes eorum virtutes describens dicit: *Erunt homines seipfos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemj, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes immites, sine benignitate, proditores, protervi, tumidi, habentes speciem quidem veritatis, virtutem autem ejus abnegantes, voluptatum magis amatores, quam DEI, &c.* En quanta & quam multa haeticorum flagitia; An putas eos, qui hujusmodi improbitatis pleni sunt promissam fidem servaturos? non est verisimile; Unde adjecit Apostolus, *& hos evita.* Loquendo de pacto merè civili, quale fit communiter in pactis juridicis, potest, imò tenetur Catholicus praestare fidem datam haetico; Quod etiam intelligatur de salvo conductu, dummodo ipsi servent ejus clausulas, quod non fecit Ioannes Huss in Concilio Constantiensi, undè meritò combustus est.

III 123

III 52

1309. E. J. 1

PUnire hæreticos licitum est ac sanctum, dummodo id fiat ab habente potestatem. Thesis præterea est de ijs, qui se signis externis produnt esse hæreticos, non autem de alijs, quoad actus internos, quos Ecclesia punire nequit, utpotè quæ de talibus non iudicat. Excommunicatio prima pœna est à jure Canonico hæreticis irrogata. Spectato præcisè jure divino, naturali aut positivo, nullus hæreticus ob solum crimen hæresis privatur dominio, aut jurisdictione in temporalibus: Spectato verò jure Ecclesiastico, statim ac hæreticus, externo aliquo signo suam hæresim declarat, ipso facto incurrit confiscationem omnium bonorum; Nam cum hæretici sint hostes Ecclesiæ & fidelium, ideò, ut debilitentur vires eorum, privandi sunt bonis temporalibus, quibus homines ad persequendos hostes maximè juvari solent, Hæreticus tamen non tenetur ante iudicis sententiam se ijs spoliare, aut ea Fisco tradere.

X X I V.

Hæretici præterea varijs modis possunt vexari, carcerari, & deniquè capitis pœna pertinaces mulctari, cum utramque turbent pacem: Primò quidem & perse pacem Ecclesiæ, quæ consistit in unitate fidei, Ephes: 4. *Vnus Dominus, una fides*: Deinde, ac per consequens pacem Reipublicæ, quæ sine eadem unitate fidei conservari vix potest; ubi enim est publica animorum dissensio, quomodo ibi pax externa erit integra? Non enim ineptè locutus est Christus, cum dixit, *omne regnum in seipsum divisum desolabitur*. Testantur hoc innumera exempla hæreticorum: Quas enim turbas in toto oriente non concitarunt Ariani? Quas in Græcia Macedoniani? Quas in Africa Donatistæ? Quas in imperio

impero Romano Iconomachi, & Alogenes? Lutherani in Germania? Calvinistæ in Hungaria? Hussitæ in Bohemia? etiam cum ea, quam tot annis videmus, luctuosissima regnorum everfione: Nam ubi hæresis, ibi superbia, ubi superbia, ibi discordia, ergo cum hæretici à nobis dissident, in Sacramentorum administratione, si templa & Monasteria everunt, si altaria & imagines destruunt, si Episcopis & Clero illudunt, si ritus & cæremonias Catholicorum rident, si sacrificia, jejunia & dies festos execrantur, & generaliter omnia bona opera reiiciant, quomodo etiam in rebus politicis pacem & concordiam nobiscum habebunt?

X X V.

His quibus imminet perversionis periculum ex lectione librorum hæreticorum jure naturæ prohibita est illa lectio: Iure quoq; Ecclesiastico absolutè prohibitum est eos legere quibuscunq; personis etiam doctissimis, sub pœna excommunicationis, nisi habeant specialem ad id facultatem, à Summo Pontifice, vel ejus delegato. Nec obstat, quod plerumq; multa bona ac utilia in se contineant, Nam junta S. Hieronymum epist: 7. ad Lætam, *venena non dantur, nisi melle circumlita*: Non etiam par est ratio de libris gentilium, Origenis item & Tertulliani, quos Ecclesia tolerat, quia libri gentilium, ut constat, nulli possunt esse periculo, cum sint planè contra rationis lumen, & totam fidem, Christianam: nec fallunt sub nomine Christiano, ut faciunt hæretici: Libri quoq; Origenis, & Tertulliani, ideò permittuntur, quia hæreses eorum, jam pridem sine spe suscitationis sepultæ sunt: Nam hic inter reliqua docebat, duas quadragésimas vel tres Christianis esse servandas, & secundas nuptias esse illicitas, nostri autem hæretici, nec unam servant, & non solum ad secundas, sed etiam ad tertias & quartas procedunt,

III 123
dunt, ut metuendum non sit, ne in errores rerum ab eis
resuscitentur.

DE SUBIECTO FIDEI.

XXVI.

Angeli in uia existentes habuerunt fidem, sicut
& Adam in Paradiso, tam actualem, quam habitua-
lem. In damnatis verò nulla manet, infusa seu su-
pernaturalis, ac proinde nequeunt elicere verum actum fidei,
non solum supernaturalem, sed etiam naturalem, quã scili-
cet aliquid credant, immediatè & præcisè propter authorita-
tem DEI id revelantis: Probabile tamen est in eis manere,
acquisitam, saltem quoad habitum, si non quoad actum. Be-
ati carent tam actu quàm habitu: non ita animæ existentes
in purgatorio, quæ, cum necdum clarè videant Deum, verè
adhuc peregrinantur à Domino, & consequenter ambulant
per fidem, & cum nondum ijs advenerit, quod perfectum est,
nondum debuit in ijs evactari, quod erat ex parte.

DE POTESTATE SUMMI PONTIFICIS

& Conciliorum circa res fidei

XXVII.

Monarchicum Ecclesiæ regimen & potestas uni-
versalis non residet in tota aliqua hominum con-
gregatione, sed in uno tantum homine. Christus
Dominus igitur omninò reliquit aliquem visibilem Vicari-
um in terris, qui ejus loco Ecclesiam gubernaret, qui quidem
fuit S. Petrus Apostolus, cujus verus & legitimus successor est
Romanus Pontifex. Primatum hunc Petro collatum Chri-
stus voluit in Successoribus esse perpetuum. Electores
Ponti-

20

III 52
pontificis cum eum eligunt, non dant ipsi potestatem in Ec-
clesiam, sed solum determinant personam, cui Christus im-
meditè per se confert Pontificiam potestatem. Si specte-
mus Pontificem, in quantum cum generali Concilio aliquid
definit & proponit credendum, imò & circa mores pertinen-
tes ad bonam vitam instituendam, eo sensu absolutè errare
non potest, sicut nec ut condistinctus ab Ecclesia, cum eam
docet in his quæ pertinent ad fidem.

XXVIII.

Et quia Concilium cum Pontifice concurrit ad
controversias fidei dirimendas, idcirco hic breviter
dicere voluimus, quanta, qualis, & quæ sit ejus autho-
ritas in causis fidei definiendis. Est igitur Concilium: *con-
gregatio primorum Ecclesiæ, sub uno certo capite, ad controversias
fidei discutiendas, legesq. universales, ad totius Ecclesiæ mores spe-
ctantes, condendas.* Sunt autem Concilia Ecclesiæ non tan-
tum de jure naturali, sed probabilius etiam Divino, cum non
solum jus naturæ dicet, in gravioribus causis convocandos
esse viros, autoritate & doctrina in Ecclesia pollentes, sed
etiam jus Divinum id insinuat Matt: 18. *Vbi fuerint duo vel
tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum:* Præterea
Apostoli Actor: 19. in Concilio confidenter dicunt. *Visum
est Spiritui Sancto & nobis,* ac proinde ex Spiritu Sancto sunt
Concilia: Est autem Concilium quadruplex, Generale, Na-
tionale, Provinciale, & Diocesanicum.

XXIX.

Concilium Generale congregare non est Cæsa-
ris, aut alterius Principis, sed solius Romani Pontifi-
cis, supremam in Ecclesiam potestatem habentis.
non enim ad oves, sed ad Pastorem spectat gregem congre-
gare.

C 3

21

gare. Concilium a Papa approbatum tam in rebus fidei, quam in bonis moribus errare non potest, cum sit repræsentans totam Ecclesiam, quæ errare non potest, quippè quæ est columna, & firmamentum veritatis, contra quam portæ inferi non prevalebunt: Datur in Ecclesia Dei, regula infallibilis auctoritatis, & magistra veritatis, in proponendis, definiendisque rebus fidei, quam omnes sequi tenentur. Hæc non est scriptura Sacra, non privatus Spiritus revelans cujuscunque, ut somniant hæretici, sed omninò dicendum est, hoc iudicium à Christo commissum esse ijs, qui hîc visibiliter Ecclesiam ipsius nomine regunt; ut sunt episcopi, & præcipuè summus Ecclesiæ Episcopus, Christi in terris Vicarius, cui in persona Petri Ioan: 20. singulariter dicitur, *pasce oves meas.*

DE SCRIPTURA SACRA EIUS-
que multiplici sensu.

X X X.

AD complementum huius materiæ aliquid dicendum restat de sacra scriptura; nam unde hæreses plerumque nisi ex mala intellectu scripturæ? dùm enim hæretici inhærent literæ, relictis sensibus mysticis, necesse est, ut per eam occidantur, ac proindè multipliciter errent. Est igitur sensus sacræ scripturæ primâ sui divisione duplex, literalis scilicet & spiritualis, seu mysticus: literalis est, qui immediatè per voces significatur: spiritualis, qui per res vocibus significatas. Literalis alius est proprius, alius metaphoricus: proprius est quando vox sumitur in sua propria significatione, ut, *in principio creavit Deus cælum & terram*: metaphoricus, qui per metaphoram seu translationem aliud significat, ad similitudinem alterius vocis, à quâ fit translatio, ut, *ego sum vitis, vos palmites.* Spiritualis etiam triplex

triplex est, allegoricus, anagogicus, & moralis: allegoricus est, qui pertinet ad fidem vel Ecclesiam militantem: anagogicus qui ad triumphantem: moralis qui ad bonos meres, seu ad vitam benè iustituendam.

X X X I.

NOs Catholici utimur veteri ac vulgatâ versione, quæ jam multis sæculis in Ecclesia vigit, & communi Christianorum consensu recepta est. Hanc reiiciunt hæretici, & in ejus locum non unam aut duas. Sed propè infinitas suis assæclis obtrudunt; nam alia est versio Lotheri, alia Calvini, alia Oecolompadij, alia Bezæ, alia Münsteri, alia aliorum quæ omnes inter se dissident: unde multo feliciores Catholici, qui unam certam, constantem, ac uniformem sequuntur editionem, & tametsi toto orbe diffusæ sint, unâ tamen loquuntur linguâ & iisdem Spiritus Sancti verbis, ac formulis utuntur: his rectè accommodari potest illud Gen: 11. *erat autem terra labij unius, & sermonum eorundem*: hæreticis verò quod sequitur, *vocatum est nomen ejus Babel, quia ibi confusum est labium universe terre.* Præter verbum Dei scriptum, datur etiam non scriptum, sive traditum, ut patet ex plurimis utriusque paginæ locis.

S P E S.

DE VIRTUTE SPEI, EIUSQUE
objecto.

X X X I I.

EXplicata natura fidei, ad secundam virtutem Theologicam transimus. Est igitur spes; *certa expectatio*

Régi nyomtatványok, Püspöki könyvtár, Kassa: /309. te. j. /

111 123

Ratio futura beatitudinis, proveniens ex gratia & meritis. Est vera virtus, à fide & charitate distincta, non solum quando est charitate formata, sed etiam quando est informis, & ab ea se-juncta, manet enim intrinsecè eadem, voluntatem inclinans ad operandum, uti fides etiam informis, & à charitate sepa-rata, est vera & propriè virtus intellectualis, inclinans intelle-ctum ad credendum propter auctoritatem Dei attestantis, non enim à charitate habent, quòd sint intrinsecè virtutes, sicut nec habent, ut sint habitus super naturales per se infusi, sed tantum, ut sicut de condigno meritorij salutis.

X X X I I I.

Primaria & præcipua materia spei est Beatitudo æterna. Objectum ejus immediatum principale, est ipse Deus, seu beatitudo objectiva, formalis verò non nisi propter objectivam: minus principale verò sunt omnia bona tam naturalia, quam super naturalia, prout ad æternam beatitudinem consequendam conducunt, ut sunt gratia justi-ficans, lumen gloriæ, aliàque Divina auxilia, nobis ad salutem adipiscendam necessaria; item beatitudo corporis, quia etsi beatitudo essentialis consistat in sola visione & fruitione Dei, tamen beatitudo corporis, aliàque similia ad beatitudinem accidentalem spectantia, efficiunt, ut totus homo Deo meli-us & convenientius fruatur. Formale spei objectum non est Deus, ut adjuvans nos ad beatitudinem consequendam, sed ipsa bonitas Divina, quatenus speranti bona est, & commu-nicabilis per formalem beatitudinem.

X X X I I I I.

Verà spe Theologicâ non possum alteri sperare beatitudinem, præcisè ut alterius beatitudo est, pos-sum

24

111 52

sum tamen sperare, non quidem in quantum ipsi bona est, sed in quantum aliquo modo mihi bona est v. g. quia est meus ami-cus vel proximus: unde quando S. August: Serm: 11. de verbis Dom: ait, de nullius salute dum vivit, desperan-dum esse, loquitur non de Spe Theologica, sed latè sumpta; quâ ratione etiam possumus dici sperare omne bonum futurum, sive nostrum sive alienum, sicut fide latius sumptâ dicimur cre-dere etiam ea, quibus ob solam eorum evidentiam assentimur. Licet facimus bona opera spe mercedis æternæ, ac proinde licet etiam ac honestè spem aliquam & fiduciam ex bonis operibus, quæ scimus nos fecisse, concipimus.

X X X V.

Si quis expressè cogitet de vita æterna, & de bonis temporalibus, ac eligat propter illa facere ali-quod bonum præcisè, non referendo ipsa implicite vel explicitè ad bona æterna, hic illicitè agit, & peccat, quia manifestè invertit ordinem rerum sperandarum; res enim naturales dantur propter supernaturales, & si promittuntur à Deo, promittuntur propter supernaturales, ac per conse-quens invertit ordinem à Deo intentum, qui volens relin-quit æterna, & desiderat sola bona temporalia, nec ista di-rigit ad illa, cum optimè possit, supposito quòd habeat pro tunc distinctam cognitionem bonorum æternorum, & ulterius præfert temporalia æternis, & commodum corpo-ris commodo animæ, quæ omnia inordinata sunt. Lo-quendo tamen de natura rei, de se illicitum non est facere bona opera ob bona merè temporalia, modò hæc implicite, vel explicitè referantur ad æterna.

X X X V I.

Spes est imperfectior charitate, perfectior fide. Est nobis ad salutem omninò necessaria, ac proinde

25

certis temporibus, ad actum spei eliciendum obligamur. In infusione ejus, talis servatur ordo, quòd quando simul tempore infunduntur omnes tres virtutes, prius naturâ infunditur fides, deinde spes, ultimò charitas: loquendo autem conformiter ad superius dicta, aliquando prius tempore infundi potest fides quàm spes, & spes prius quàm charitas, nunquam è contra, quia fides est fundamentum, spes ædificium, & charitas ædificij consummatio. Generaliter omnes illi carent spe, qui possident objectum speratum, aut quibus illud non est arduum, absens &c. Certum est habitum spei non corrumpi per quodvis mortale, ac per consequens manet in peccatoribus sine charitate: corrumpitur autem per quemvis actum, quò quis desperat de salute, vel de aliquo medio necessario ad salutem, sicut etiam per actum hæresis seu infidelitatis.

DE VITIIS OPPOSITIS SPEI.

XXXVI.

Desperatio formaliter consistit in fuga voluntatis, quâ fugit beatitudinem, quam sperare deberet: in intellectu tamen debet precedere iudicium, quò quis iudicet, salutem sibi esse impossibilem, & sic desperatio pro aggregato importat duos actus peccaminosos, unum in intellectu, qui se habet ut conditio ad alterum, alterum in voluntate. Est ex genere suo peccatum majus infidelitate, minus odio Dei. Potest Deus de potentia absoluta revelare alicui suam finalem damnationem, non solum quatenus actualiter existit in peccato, sed etiam quatenus est in gratia, dummodò finaliter sit perseveraturus in peccato, & sic damnandus: si talis certò sciat eam revelationem non esse comminatoriam, sed absolutè assertoriam, nullo

nullo modo verè sperare potest suam beatitudinem, imò probabiliter, peccaret sperando: non etiam teneretur desperare, sed posset esse neuter, committendo se Deo: vel verò posset licitè desperare, quò sensu desperatio non esset peccatum.

XXXVII.

Præsumptio duplex est: una, quâ quis præsumit, se proprijs viribus sine Dei supernaturali auxilio posse beatitudinem consequi, prout faciebant olim Pelagiani: alia verò, quâ quis præsumit, se sine meritis, solâ Dei misericordiâ, & liberalitate, veniam peccatorum, & beatitudinem obtenturum, ut nunc faciunt Lutherani. Utraq; est valdè grave peccatum; nam prior multum detrahit dignitati cœlestis illius beatitudinis, dum reputat eam talem, quam operibus, viribus naturæ factis, possimus promereri: posterior verò multum derogat justitiæ Dei, quæ exigit, ut peccata non maneat impunita, & ut cœlestis gloria merentibus detur. Lutherana hæc multò peior ac perniciosior est quàm Pelagiana, quia tollit omnem timorem Dei, & omne frœnum, quò homo à peccatis possit revocari, atq; ita ei est occasio sequendi in omnibus suas cupiditates, eum ad infernum tandem detrahentes.

CHARITAS.

DE CHARITATE IN SE EIUSQUE objecto.

XXXIX.

Charitas, uti generatione postrema, ita perfectione & dignitate prima, arctius intimiùq; homi-

26

27

nem cum Deo stringit, & animam æterno Verbo maritat; est enim teste Bern: Serm: 38. in Cant: *Spiritualis sanctiq; con- nubij contractus*: hæc sola, inquit August: tract: 5. in Epist: Ioan: *discernit inter filios Dei, & filios diaboli*; quippè quæ prov. 10. *universa operit delicta*. Est igitur Charitas non ipse Spiritus Sanctus, sed qualitas seu habitus creatus. Objectum ejus formale non est Deus ut auctor rerum supernaturalium, non Deitas ut Deitas, sed ipsa bonitas Dei, quæ in se infinitè bonus & perfectus est, secundùm omnem rationem entis, sine ullo ordine ad bonum nostrum, vel res supernaturales creatas ad nos ordinatas. Mutua inter Deum omnesq; justos charitas habet rationem veræ amicitiae, ut patet tum ex conditionibus ad talem amicitiam requisitis, tum ex effectibus ab ea procedentibus.

X X X X.

Charitas infusa est unus specie habitus, ab habitu charitatis acquisitæ essentialiter distinctus. Præterea est perfectissima virtutum, tam moralium, quàm Theologicarum, & dicitur earum forma per extrinsecam denominationem, eò quòd ipsis det esse meritum, non autem quòd eas physicè informet, vel quòd ipsis det esse virtutis. Non distinguitur realiter à gratia justificante, sed est unicus numero habitus, quò reddimur formaliter Deo grati & simul dispositi in actu primo ad amandum Deum supernaturaliter. Defacto eam implicat stare simul cum peccato mortali, non verò per absolutam Dei potentiam, non quidem in quantum est forma Deo reconcilians, sed in quantum est qualitas spiritualis, potens inhærere animæ, & ipsam denominare, non secus quàm character, aut similis alia forma spiritualis.

28

D E

III 52
DE SUBIECTO, INCREMENTO ET
diminutione Charitatis.

X X X X I.

DE fide est, inter homines justos alium aliò esse justiore sive Sanctiore, ac proindè charitas, sive gratia justificans in nobis hic crescere potest. Incrementum hoc fit per additionem gradus ad gradum, sicut in intensione qualitaturnaturalium, physicè quidem, & effectivè à solo Deo, meritorie verò ab homine justo, qui per quemvis ejus actum meretur augmentum, sicut & per alia bona opera, in gratia elicita. Non videtur ullo modo probabile, habitum charitatis minimi Beati esse intensiorem maximâ charitate cujuscunq; justii in via, etiam si excipiamus B. Virginem: & consequenter multi in hac vita habent habitum charitatis longè intensiorem habitu multorum beatorum.

X X X X I I.

Fide etiam certum est, charitatem sive justitiam semel habitam posse amitti, & hoc non per solum peccatum infidelitatis, sed omninò per quodvis peccatum mortale: venialia verò non diminuunt graduatim ejus intensiorem intrinsecè, sed solum extrinsecè, minuendo scilicet ipsius fervorem, & constantiam in operando, atq; ita efficiunt, ut actus minus perfectiores eliciat, & frequentata paulatim disponunt ad peccandum mortaliter: hinc est illud D: August: serm. 41. de sanctis, ubi suadet, ut dando eleemosynas, ac parcendo alijs, qui in nos peccarunt, redimamus peccata venialia, quæ quotidie committimus, *ne forte, inquit simul collecta cumulum faciant, & demergant animam.*

29

D E

D E

DE ACTU CHARITATIS.

XXXIII.

Actus charitatis patriæ, & actus charitatis viæ differunt primò, numero: Secundò, ut perfectum & imperfectum, nam patriæ, quia est circa objectum clarè visum, consequenter est perfectior, perfectione ad summum extrinseca, quàm actus viæ, qui est circa objectum ænigmaticè solùm per fidem ostensum: Tertio, ratione durationis, nam patriæ est continuus, viæ non: Quarto ratione intensiõnis, secundum eos qui docent, actum patriæ esse intensiorem actu viæ, quod verum quoque est in eodem subjecto: Si verò sermo sit de diversis objectis, potest dari actus charitatis intensior unius iusti in via, quàm alterius beati in patria.

DE OBIECTIS MATERIALIBUS Charitatis.

XXXIV.

Deus, utpotè summum bonum, super omnia omninò diligendus est, juxta illud Deut: 6. & Matt: 22. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota mente tua, ex tota anima, & viribus tuis &c.* Ubi per cor intelligitur voluntas, per totam mentem, totus intellectus & ejus operationes, per totam animam omnes vitales functiones, quatenus voluntatis imperio subesse possunt, per vires omnes potentiæ, ut in quoscunq̃ pergere possunt, ij omnes tendant in Divinam dilectionem. Summitas dilectionis, quâ tenemur Deum super omnia diligere, non opus est ut sit intensiva, sed sufficit appetitativa: Præceptum tamen hoc non solùm requirit actum externum, qui consistat v. g. in

38 obser.

III 52
observantia mandatorum, sed etiam internum, qui sit vera dilectio, proficiscens, ab habitu charitatis.

XXXV.

Si loquamur de dilectione, prout respicit Divinam bonitatem relucens in proximo, teneor æquè diligere eum sicut meipsum. Loquendo etiam de rebus salutis, teneor proximo ita eas velle sive optare, sicut mihi ipsi, ita tamen, ut velle, seu optatio prius terminetur in me, quàm in proximum. Non licet ulli exponere se morti, præcisè pro conservanda corporali vita alterius privatæ personæ; Secus est pro conservando publico bono communitatis. Si adsit necessitas salutis proximi, licet quis potest exponere vitam, ut ille liberetur à periculo damnationis, si aliter liberari non possit: Intellige tamen, si & hic aliundè non sit in periculo damnationis, alioquin magis tenebitur propriam vitam custodire quàm proximi. Inimicum in sensu composito, seu malitiam ejus, non teneor diligere, sed potius odisse, teneor tamen, in quantum proximus meus est, sive in quantum capax est ejusdem divinæ hæreditatis mecum.

DE VITIIS CHARITATI

oppositis.
XXXVI.

Odium, est nolitio, abominatio, vel detestatio Divinæ bonitatis in se, aut proximi eam participantis. Acedia; tristitia de bono Dei, à quâ profluit specialiter, torpor ad Divinum cultum & segnities in spiritualibus. Invidia, tristitia de bono proximi, unde pullulant varij effectus, ut rancor, sinistra machinationes. Discordia,

39

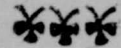
Régi nyomtatványok, Püspöki könyvtár, Kassa: /309.ig.j./

III 123

III 52

Statio futura beatitudinis, proveniens ex gratia & meritis. Est

dia, dissensio animi cum proximo in rebus spiritualibus, vel ordinatis ad spiritualia. Contentio, altercatio verbalis mutua, procedens ex discordia animi, & turbans pacem internam. Schisma, discussio proprie, qua quis se separat ab unitate Ecclesiae, quam charitas efficit. Seditio, dissensio inter Cives aut regnicolas. Scandalum, notoria perpetratio peccati, ex qua proximus offensam, & peccati occasionem sumit. Bellum de se licitum est, dum sequentes adsunt conditiones, videlicet, legitima auctoritas indicendi bellum, iusta causa, & recta intentio, ita ut si aliqua harum desit, bellum erit illicitum: Potest ex utraque parte esse iustum formaliter, non vero materialiter, multominus, formaliter & materialiter utrinque.

OMNIA AD LAUDEM ET GLORIAM
Omnipotentis DEI.

TYRNAVIÆ,
Typis Academicis, per Philippum Iacobum
Mox

32

Conception
LXXVII

Matrimonio. Pater Noster

Secreta Sacerdotū que in miss.
sa teneri debent. multum utilia. Collectum p venera
bilem mgm Henricū de Bassia. Incipit feliciter.

Régi nyomtatványok, Püspöki könyvtár, Kassa:
/309.ig.j./